

Konstantin Markin gegn Rússlandi

Dómur frá 7. október 2010

Mál nr. 30078/06

14. gr. Bann við mismunun

8. gr. Réttur til friðhelgi einkalífs og fjölskyldu

Hermenn. Foreldraorlof. Mismunun vegna kynferðis.

1. Málsatvik

Konstantin Markin er rússneskur hermaður, fæddur árið 1976 og býr í Novgorod. Hann skildi við eiginkonu sína sama dag og þriðja barn þeirra fæddist í september 2005. Nokkrum dögum síðar sömdu þau um að börn þeirra þrjú myndu búa hjá kæranda og að kona hans myndi borga meðlag með þeim. Í framhaldi af því óskaði kærandi eftir því við yfirmann herdeildar sinnar að fá þriggja ára leyfi frá störfum til að fara í foreldraorlof. Beiðninni var hafnað á þeim grundvelli að foreldraorlof af slíkri lengd væri einungis veitt kvenkyns hermönnum. Í stað þess var honum leyft að taka þriggja mánaða langt foreldraorlof en nokkrum vikum seinna, eða í nóvember 2005, var hann kallaður aftur til starfa. Kærandi kærði synjun um lengra orlof en kröfum hans var hafnað á öllum stigum, síðast af herdómstóli í apríl 2006.

Í október 2006 veitti yfirmaður herdeildar kæranda honum leyfi þar til í september 2008, þegar yngsti sonur hans yrði þriggja ára. Í framhaldi af því hlaut hann jafnvirði 5.900 evra í fjárhagsaðstoð með þeim upplýsingum að aðstoðina fengi hann aðallega vegna erfiðra fjölskylduaðstæðna og engra annarra tekna. Í ágúst 2008 lagði kærandi fram kæru hjá stjórnlagadómstólnum og hélt því fram að skilyrði herlaganna varðandi þriggja ára foreldraorlofið brytu gegn jafnræðisákvæði rússnesku stjórnarskrárinnar. Í janúar 2009 vísaði stjórnlagadómstóllinn kæru hans frá á þeim grundvelli að með því að ganga í herinn samþykkti hermaður ákveðna skerðingu á borgaralegum réttindum sínum. Stjórnlagadómstóllinn benti einnig á að möguleiki kvenhermanna til að taka þriggja ára foreldraorlof tæki tillit til takmarkaðrar þátttöku kvenna í hernum og móðurhlutverks þeirra, sem væri annað en föðurhlutverkið.

2. Meðferð málsins hjá Mannréttindadómstólnum

Kæran

Kærandi taldi að neitun um að veita honum foreldraorlof fæli í sér mismunun á grundvelli kynferðis og kvartaði undan broti á réttindum sínum samkvæmt 14. og 8. gr. sáttmálans.

Niðurstaða

Um 37. gr.: Rússneska ríkið taldi að fella bæri málið niður með vísan til 37. gr. sáttmálans vegna þeirra aðgerða sem rússnesk yfirvöld gripu til í þeim tilgangi að koma til móts við þarfir kæranda. Dómstóllinn lagði áherslu á að dómur hans þjónuðu ekki þeim eina tilgangi að skera úr um réttindi kæranda í hverju máli en hefðu einnig þann tilgang að festa í sessi og þróa reglur sáttmálans. Hin meinta mismunun í rússneskum lögum gegn karlkyns hermönnum og rétti þeirra til foreldraorlofs, miðað við kvenkyns hermenn, fól í sér mikilvæga spurningu um almannahagsmuni sem dómstóllinn hafði ekki gefið álit sitt á áður.

Um 8. og 14. gr.: Dómstóllinn taldi að þótt 8. gr. sáttmálans fæli ekki í sér sjálfstæðan rétt til foreldraorlofs væri mikilvægt að hafa í huga að þegar ríki setti á fót reglur um slíkt orlof yrði að gera það án þess að í því fælist mismunun. Þróun í átt til jafnræðis milli karla og kvenna í öllu tilliti væri eitt af stefnumálum aðildarríkja Evrópuráðsins og mjög þungvægar ástæður yrði að færa fram til að mismunun milli kynja gæti talist réttlætánleg og í samræmi við sáttmálann.

Dómstóllinn féllst ekki á rök rússneska stjórnlagadómstólsins um að ólík meðferð mála varðandi foreldraorlof milli karl- og kvenhermanna væri réttlætánleg með tilliti til hins sérstaka hlutverks kvenna í uppeldi barna. Ólíkt mæðraorlofi, sem væri sérstaklega ætlað að gera móðurinni kleift að jafna sig eftir fæðinguna og hafa barnið á brjósti, væri foreldraorlofi ætlað að ná til tímans sem kæmi í framhaldinu og

að gefa foreldri, föður og/eða móður tækifæri til þess að sjá um ungabarnið heima við. Þegar kæmi að þessu hlutverki, þ.e. að aflokinni frumbersku, væru báðir foreldrar í svipaðri aðstöðu.

Dómstóllinn tók fram að á undanförunum áratug hefðu lög um rétt til foreldraorlofs þróast í þá átt að í meirihluta aðildarríkja Evrópuráðsins veittu lögin nú þann rétt að bæði feður og mæður gætu tekið foreldraorlof. Rússneska ríkið gæti því ekki vísað til þess að ekki væri til staðar almenn viðmiðun í þessum málaflokki í ríkjum Evrópu til að réttlæta mismunandi meðferð kynjanna að þessu leyti.

Dómstóllinn féllst ekki á þau rök rússneska stjórnlagadómstólsins að hermennska krefðist þess að menn inntu skyldur sínar ótruflaðir af hendi og það að hermenn almennt tækju foreldraorlof hefði neikvæð áhrif á starfshæfni hersins. Engin sérfræðiálit eða tölfræðilegar rannsóknir lögju fyrir sem leiddu þetta í ljós. Stjórnlagadómstóllinn hefði að þessu leyti byggt ákvörðun sína á getgátum.

Með vísan til framangreindra röksemda komst dómstóllinn að þeirri niðurstöðu að neitun um að karlkyns hermenn fengju rétt til þriggja ára foreldraorlofs, sem konur í hernum áttu rétt til, væri ekki studd nægjanlega gildum rökum. Því hefði verið brotið gegn 8. og 14. gr. sáttmálans.

Einn dómari skilaði séráliti.

Dómurinn taldi ekki efni til að dæma rússneska ríkið til greiðslu miskabóta samkvæmt 41. gr. þar sem það hefði komið að nokkru til móts við kæranda með því að veita honum foreldraorlof og fjárhagsstyrk.